

Súd: Okresný súd Nitra
Spisová značka: 13Pu/22/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4122212460
Dátum vydania rozhodnutia: 06. 03. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Zuzana Bezáková
ECLI: ECLI:SK:OSNR:2023:4122212460.4

Uznesenie

Okresný súd Nitra vo veci vyslovenia prípustnosti prevzatia a držania v ústave zdravotníckej starostlivosti osoby obmedzenej spôsobilosti na právne úkony T. Z., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom X., t. č. Psychiatrická nemocnica Veľké Zálužie, zastúpeného súdom ustanoveným opatrovníkom R. T., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom T. - T., Y. XXXX/XX, zastúpeného Obcou Kajal ako súdom ustanoveným procesným opatrovníkom, v konaní o vyslovenie prípustnosti prevzatia do ústavu zdravotníckej starostlivosti, za účasti zdravotníckeho zariadenia Psychiatrickej nemocnice Veľké Zálužie, takto

rozhodol:

Súd v y s l o v u j e, že prevzatie obmedzeného T. Z., nar. XX.XX.XXXX do ústavu zdravotníckej starostlivosti nie je prípustné.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Psychiatrická nemocnica Veľké Zálužie zaslala tunajšiemu súdu dňa 05.12.2022 hlásenie o tom, že vyššie menovaný pacient bol prijatý do ich zdravotníckej starostlivosti dňa 25.11.2022 na základe Príkazu Okresného prokurátora v Galante, č.k.: 1Pv 354/22/2022 - 32 bez súhlasu opatrovníčky R. T., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom T. - T., Y. XXXX/XX. Súd preto v zmysle § 254 ods. 2 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok začal konanie bez návrhu z úradnej povinnosti o vyslovenie prípustnosti prevzatia a držania pacienta v ústave zdravotníckej starostlivosti.

2. Okresný súd Nitra kontaktoval opatrovníčku R. T., nar. XX.XX.XXXX ohľadom zistenia dôvodu odmietnutia súhlasu s hospitalizáciou obmedzeného T. Z.. Opatrovníčka uviedla, že nesúhlasí s hospitalizáciou T. Z., je chorý od malička, doteraz sa o neho nikto nezaujímal, ona sa o neho starala a nevie, prečo ho chcú teraz zrazu liečiť. Ďalej uviedla, že T. Z. jej odtiaľ volá s plačom, je mu zle z liekov, chce, aby bol prepustený domov. Vulgárne sa vyjadrovala na lekárov aj pracovníkov súdu.

3. Ošetrojúci lekár vo svojej výpovedi uviedol, že pacient bol prijatý dňa 25.11.2022 o 15:47 hod., bol opakovane vo výkone trestu pre majetkovú trestnú činnosť, aktuálne bol vo väzbe pre nebezpečné vyhrážanie a všeobecné ohrozenie, bol uznaný nepričetným. Aktuálne bol po exkulpácii eskortovaný do Psychiatrickej nemocnice Veľké Zálužie. Jedná sa o opakovane psychiatricky hospitalizovaného pacienta na psychiatrickom oddelení Galanta aj Pezinok pre organickú poruchu osobnosti, schizofréniu bližšie neurčenú a polytoxikomániu. Pacient súhlasí s hospitalizáciou, je obmedzený spôsobilosti na právne úkony, telefonicky bola vyzvaná opatrovníčka, ktorá odmietla súhlas s hospitalizáciou. Hospitalizácia pacienta je nevyhnutná, nakoľko bol znaleckým posudkom uznaný za nepričetného a nebezpečného pre spoločnosť. Predpokladaná dĺžka hospitalizácie je 3 mesiace a viac. Výsluch nebude na ujmu zdravotného stavu pacienta.

4. Vzhľadom k vyššie uvedenému vyjadreniu ošetrojúceho lekára, že výsluch pacienta nebude na ujmu jeho zdravotného stavu, súd pristúpil k výsluchu pacienta, ktorý uviedol, že ho priviezla kriminálka z

Galanty, bolo to v piatok 25. Netuší prečo ho tam priviezli, asi mu to naordinovali. Chce ísť domov, je tam stratený, nevie sa tam zorientovať, šibe mu z toho. Má tam ešte väčšie problémy ako keď bol u sestry, nemá tam svoj pokoj, už nevládze. Bol na psychiatrii v Galante, ale len krátkodobo na 14 - 15 dní. On nikomu nič nespravil, bolo mu ublížené a na to doplatil. Má ambulantnú psychiatričku, má od nej lieky, berie ich aj tam. Chcel by ísť strašne domov. Viac k veci neuviedol. Výsluch manovaného bol realizovaný vyššou súdnou úradníčkou Okresného súdu Nitra.

5. Súd sa oboznámil so zdravotnou dokumentáciou pacienta a konštatoval, že táto korešponduje s vyjadrením ošetrojúceho lekára.

6. Okresný súd Nitra uznesením 13Pu/22/2022-15 zo dňa 7.12.2022 vyslovil, že prevzatie T. Z., nar. XX.X.XXXX do ústavu zdravotníckej starostlivosti je prípustné s poukazom na výpoveď ošetrojúceho lekára a skutočnosť, že ustanovená opatrovníčka R. T. odmietla podpísať súhlas s hospitalizáciou T. Z., pričom súd konštatoval, že sú splnené podmienky na jeho hospitalizáciu, pretože T. Z. je osobou, ktorá vzhľadom na svoje ochorenie je nebezpečná nielen pre seba, ale aj pre svoje okolie. T. Z. bol rozsudkom Okresného súdu Galanta č.k: 21Ps/16/2020 - 82 zo dňa 10.02.2021 obmedzený spôsobilosti na právne úkony okrem iného aj v rozhodovaní o svojej medicínskej liečbe, zdravotnej a sociálnej detencii, za opatrovníčku mu bola ustanovená R. T., ktorá je oprávnená a povinná zastupovať menovaného, a to v rozsahu právnych úkonov, v ktorých bol menovaný v spôsobilosti na právne úkony obmedzený.

7. Proti tomuto rozhodnutiu podala opatrovníčka R. T. v zákonom stanovenej lehote odvolanie a tvrdila, že súd ju mal kontaktovať telefonicky a nevedela, že sa jej rozprávanie po telefóne použije ako jej výpoveď pred súdom. Toto považovala za porušenie jej práva na spravodlivý proces. Bola presvedčená, že pred súdom mala osobne vypovedať. Tvrdila, že T. Z. bol políciou Okresného riaditeľstva v Galante privezený dňa 08. 09. 2022 do Psychiatrického oddelenia v Galante, bol obmedzený na slobode pre tr. čin nebezpečného vyhrážania. Tam bol do 20. 09. 2022, až v tento deň bol prevezený do väzby v Leopoldove. Teda 12 dní tam bol preto, lebo podľa jej domienky ho do väzby nemohli umiestniť, nakoľko mal rozbitú hlavu a pravdepodobne mal aj otras mozgu, pričom toto mu spôsobil policii známy človek. Polícia by ho za normálnych okolností dala do väzby, ale nemohli, nakoľko by ho väzba v takomto stave neprijala, preto ho nechali na psychiatrii v Galante. T. Z. bol daný do väzby až tieto zranenia pominuli dňa 20. 09. 2022 do 25. 11. 2022 - vo väzbe bol tiež liečený, teda považovala, že skoro tri mesiace obmedzenia na slobode a tiež s tým už spojené liečenie je dostačujúce, aby sa mohlo prejsť na ambulatné liečenie v jej opatere. Domáhala sa, aby súd zrušil obec ako procesného opatrovníka T. Z.. Opatrovníčka v rámci doplnenia odvolania uviedla, že T. Z., jej brat, nikomu nič nespravil a žiadala, aby ho prepustili do domáceho liečenia.

8. Krajský súd v Nitre uznesením 9CoP/10/2023-50 zo dňa 28.2.2023 napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie s tým, že nová právna úprava v Civilom mimosporovom poriadku (§ 260 a § 243 CMP) zaviedla v prípade, ak súd upustí od výsluchu osoby umiestnenej v zdravotníckom zariadení (ako aj v prípade konania o spôsobilosti na právne úkony) nový inštitút, a to inštitút vzhľadnutia osoby, o ktorej detencii sa koná. Vychádza zo zásady, že je neprípustné rozhodovať o tak závažnom zásahu do slobody človeka, akým obmedzenie osobnej slobody je, len "od stola", ale je potrebné počuť názor posudzovanej osoby, prípadne ju aspoň vidieť. Zákon tak súdu ukladá povinnosť osobu, o ktorej detencii sa koná, vzhliadnuť v prípade, ak sa upustí od jej výsluchu. Nie je vylúčené, že v určitých prípadoch sa vzhliadnutie prelína s výsluchom účastníka, pri ktorom s ním má sudca tiež priamy očný kontakt. Vzhliadnutie možno vnímať ako osobitný procesný postup, ktorý smeruje k naplneniu požiadavky prirodzenej dôstojnosti človeka, jeho osobnej nezávislosti vrátane slobody autonómie, nediskriminácie, rešpektovaniu odlišností osôb so zdravotným postihnutím. Povinnosťou súdu pri rozhodovaní o osobnej slobode človeka je vychádzať zo subjektívneho hľadiska, ktoré znamená, že súd primárne nevychádza z diagnózy osoby, o ktorej sa rozhoduje, ale ako sa navonok prejavuje jej schopnosť obstarat' si svoje veci, začleniť sa do bežného života, reagovať na bežné impulzy. Vychádzajúc z vyššie uvedeného, je zrejmé, že v prípade výsluchu, ako i vzhliadnutia, by mal tento úkon uskutočniť sudca. K tomu prihlada i judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len "ESLP"), z ktorej vyplýva, že sudcovia, ktorí rozhodujú o závažných veciach zasahujúcich do súkromného života človeka (akými sú konania v niektorých statusových veciach fyzických osôb), by v zásade mali mať osobný kontakt s týmto človekom (porovnaj rozhodnutia ESLP vo veciach: X a Y p. Chorvátsku, sťažnosť č. 5193/09; Y. p. Českej republike, sťažnosť č. 23419/07). Takýto záver je plne súladný i so záverom uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 31. júla 2018

sp. zn. 2 Cdo 31/2018, v ktorom najvyšší súd uviedol, že nakoľko sa vzhľadnutím rozumie pokus o zistenie stavu človeka vlastným pozorovaním sudcu, ktorý o detencii rozhoduje, nemá byť realizovaný prostredníctvom inej súdnej osoby. Je totiž vždy nevyhnutné, aby si sudca sám na základe priameho kontaktu s umiestnenou osobou vytvoril úsudok nielen o možnostiach jej výsluchu, ktorý je jednou z procesných záruk určených na ochranu jej základného práva na osobnú slobodu, ale tiež o schopnosti umiestnenej osoby chápať obsah uznesenia súdu o prípustnosti prevzatia do ústavu. Z judikatúry ESLP taktiež vyplýva, že v určitých výnimočných situáciách postačí, ak tento úkon vykoná na základe poverenia sudcu vyšší súdny úradník, a to však najmä vtedy, ak sa rozhoduje o osobe, o ktorej detencii už bolo skôr rozhodované, ktorá už bola v minulosti sudcom vzhľadnutá a v prebiehajúcom konaní je jej zdravotný stav, pre ktorý už bola v minulosti držaná v zdravotníckom zariadení, podľa aktuálnych lekárskeho posudkov takej povahy, že nie je možné očakávať jej zlepšenie.

Odvolačný súd vo svojom rozhodnutí poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 30. mája 2022 sp. zn. 2Cdo/154/2021, ktoré bolo publikované v zberku stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu SR pod č. R 57/2022, a z ktorého vyplýva, že v prípade, ak výsluch, resp. vzhľadnutie umiestneného v zmysle § 260 Civilného mimosporového poriadku neboli realizované sudcom, ale vyšším súdnym úradníkom, túto procesnú vadu nie je možné konvalidovať výsluchom vykonaným dodatočne, po uplynutí zákonnej 5-dňovej lehoty v zmysle § 262 Civilného mimosporového poriadku.

Za situácie, že v danej veci vykonala výsluch umiestneného vyššia súdna úradníčka, súd prvej inštancie v predmetnej veci nepostupoval v súlade s vyššie uvedenými závermi, ako i citovanou právnou úpravou. V prípade detenčného konania ide totiž o taký zásah do slobody človeka, kde je neprípustné rozhodovať len "od stola, ale je potrebné počuť názor posudzovanej osoby, prípadne ju aspoň vidieť. V takomto prípade je potrebné, aby osobu umiestňovaného vyslúchol sudca. Preto, ak súd prvej inštancie rozhodol napadnutým uznesením tak, že vyslovil, že prevzatie umiestneného do ústavu zdravotníckej starostlivosti je prípustné, bez splnenia zákonného postupu v zmysle vyššie citovanej právnej úpravy, rozhodol bez splnenia procesnej podmienky, ako i znemožnil účastníkovi konania realizáciu jeho procesných práv, ktoré mu priznáva Civilný mimosporový poriadok za účelom ochrany jeho práv, čím mu odňal možnosť konať pred súdom, z ktorého dôvodu odvolací súd podľa § 389 ods. 1 písm. a), b) CSP napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil v súlade s ustanovením § 391 ods. 1 CSP súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, v ktorom po prejednaní veci, viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP) vo veci opätovne rozhodne, t. j. bude postupovať v zmysle príslušných ustanovení CMP upravujúcich detenčné konanie.

9. Podľa § 253 ods. 1 Zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok /ďalej len CMP/, zdravotnícke zariadenie, v ktorom je osoba umiestnená z dôvodov uvedených v osobitnom predpise (ďalej len "umiestnený"), je povinné oznámiť súdu do 24 hodín prevzatie umiestneného bez jeho informovaného súhlasu. Oznamovaciu povinnosť má zdravotnícke zariadenie aj vtedy, ak umiestnený svoj informovaný súhlas odvolá, a to do 24 hodín od odvolania informovaného súhlasu.

10. Podľa § 260 ods. 1 CMP, súd umiestneného vyslúchne.

11. Podľa § 261 CMP, súd sa oboznámi s názorom ošetrojúceho lekára, prípadne ďalších osôb, ktoré môžu objasniť stav veci a so zdravotnou dokumentáciou umiestneného.

12. Podľa § 262 ods. 1 a 2 CMP, súd rozhodne o prípustnosti prevzatia do zdravotníckeho zariadenia uznesením bez nariadenia pojednávania. Súd vydá uznesenie do piatich dní od obmedzenia osobnej slobody umiestneného.

13. Podľa § 262 ods. 3 CMP, súd doručí uznesenie umiestnenému v zdravotníckom zariadení do 24 hodín od jeho vydania, najneskôr však do piatich dní od obmedzenia osobnej slobody.

14. Podľa § 263 CMP, zdravotnícke zariadenie umiestneného okamžite prepustí, ak súd rozhodol, že prevzatie do zdravotníckeho zariadenia bolo neprípustné.

15. Okresný súd Nitra opätovne vec prejednal a vo veci rozhodol s tým, že je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP). Vzhľadom k tomu, že Krajský súd v Nitre vo svojom rozhodnutí konštatuje, že Okresný súd Nitra rozhodol vo veci vyslovenia prípustnosti prevzatia T. Z. do zdravotníckeho zariadenia bez výsluchu menovaného sudcom, ale len vyšším súdnym úradníkom, teda bez splnenia zákonného postupu v zmysle vyššie citovanej právnej úpravy, rozhodol bez splnenia procesnej podmienky s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 30. mája 2022 sp. zn.

2Cdo/154/2021 (z ktorého vyplýva, že v prípade, ak výsluch, resp. vzhľadnutie umiestneného v zmysle § 260 Civilného mimosporového poriadku neboli realizované sudcom, ale vyšším súdnym úradníkom, túto procesnú vadu nie je možné konvalidovať výsluchom vykonaným dodatočne, po uplynutí zákonnej 5-dňovej lehoty v zmysle § 262 Civilného mimosporového poriadku), súd vo svojom novom rozhodnutí vyslovil, že prevzatie obmedzeného T. Z., nar. XX.XX.XXXX do ústavu zdravotníckej starostlivosti nie je prípustné.

16. O trovách konania súd rozhodol podľa § 52 CMP tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je možné podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na súde, proti ktorého rozhodnutiu smeruje. Podľa § 363 CSP v odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Podľa § 365 ods. 1 CSP odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 62 ods. 1 CMP odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci.